

городка Сватівського району; **Риб'ян** – с. Риб'янцеве Новопокровського району; **Руд** – с. Рудівка Сватівського району; **Ряб** – хут. Рябівка Кременського району; **Сват** – смт Сватове; **Семик** – с. Семикозівка Біловодського району; **Сич** – с. Сичанське Марківського району; **Старб** – м. Старобільськ; **Степ** – с. Степне Новопокровського району; **Стріл** – с. Стрільцівка Міловського району; **Тан** – с. Танюшівка Новопокровського району; **Тр** – смт Троїцьке; **Тремб** – с. Трембачеве Новопокровського району; **Хв** – с. Хворостянівка Старобільського району; **Чмир** – с. Чмирівка Старобільського району; **Шульг** – с. Шульгинка Старобільського району.

Верховод Ольга. Лексическая реализация оппозиции 'самец' : 'самка' 'детеныш птиц' в лексико-семантической группе «Птицы» (на материале украинских восточнослобожанских говоров). В статье исследуются особенности реализации оппозиции сем 'самец' : 'самка' : 'детеныш' лексико-семантической группы «Птицы», которая входит в ТГЛ «Живая природа», в восточнослобожанских говорах; определены способы реализации исследуемой оппозиции птиц. Названия живой природы образуют разветвленную лексико-семантическую парадигму, которая состоит из ряда микропарадигм, выделяемых на основе реализации отдельных дифференциальных признаков. Одной из них есть оппозиция названий зоономенов по половому признаку. Народные говоры – не только основа литературного языка, но и свидетель его истории, источник для дальнейшего развития и обогащения. Одним из самых распространенных способов исследования лексики народных говоров есть описание одной из групп слов, объединенных по определенному признаку – семантическому, словообразовательному, морфологическому и др.

Ключевые слова: названия живой природы, лексико-семантическая группа, лексическая реализация оппозиции, оппозиция сем, оппозиции, словообразовательные корреляты.

Verkhovod Olga. Lexical Realisation of the Opposition 'male' : 'female' : 'chick' in Lexico-Semantic Group «Birds» (Based on Ukrainian East Slobozhanshchina Dialects). The article deals with the peculiarities of the realisation of oppositions of semes 'male' : 'female' : 'chick' of lexico-semantic group «Birds», which belongs to TGL «Living natural», in Ukrainian East Slobozhanshchina dialects. Wildlife names form a ramified paradigm consisting of a number of microparadigms which can be singled out basing on the particular dominant characteristics. The opposition of the names of zoonomens according to gender is one of them. National dialects are not only the basis of literary language but also the witnesses of its history, the source of further development and enriching. Describing of the group of words that are united according to specific features such as semantic, word-forming, morphological etc. is one of the most widespread ways of lexical research of national dialects.

Key words: wildlife names, lexico-semantic group, lexical realisation of the opposition, oppositions of semes, opposites, word-forming correlates.

Стаття надійшла до редколегії
12.08.2013 р.

УДК 811.161.2'282.3

Марина Волошинова

Номінація реалій післяпоховального етапу в говірках Східної Слобожанщини

У статті здійснено лексико-семантичний аналіз атрибутів післяпоховального етапу на матеріалі українських східнослобожанських говірок. Розглянуто стан вивчення предмета дослідження, проаналізовано й встановлено функціональну активність виявлених репрезентантів. У процесі дослідження проаналізовано лексеми, зафіксовані на території східнослобожанського ареалу, щодо їхнього побутування в говірках інших діалектних континуумів української мови з тотожним або відмінним, порівняно з досліджуваними говірками, значенням. Під час опису виконано порівняльний аналіз – зіставлення сучасного матеріалу з історичними пам'ятками, на підставі чого з'ясовано статичне й динамічне на двох часових зрізах – синхронічному та діахронічному, зафіксовано трансформаційні процеси, які відбуваються в семантиці лексичних одиниць.

Ключові слова: сема, номен, страва, говірка, поминки, поминальна трапеза, східнослобожанські говірки.

Постановка наукової проблеми та її значення. Українці завжди надавали важливого значення ритуальним компонентам поховального обряду: похорону й післяпохоронному дійству – поминкам.

Поминали покійника одразу ж після поховання, а також на дев'ятий (дев'ятини), сороковий (сороковини) дні та через рік (роковини) [16, с. 180].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Записи традиційного похоронного обряду, його етапів і складників наявні у фольклорних та етнографічних розвідках В. Гнатюка, Б. Грінченка, В. Іванова, М. Сумцова й ін. Окреслена тема є об'єктом сучасних наукових студій. Особливої уваги заслуговує дисертація В. Конобродської, у якій авторка, залучивши до дослідження значний за обсягом матеріал, зібраний у 130 населених пунктах Полісся, здійснила системний опис сюжетної послідовності подій, що передують смерті людини; власне похорону; реалій поминальної трапези: хлібних виробів та інших поминальних страв [10]. На матеріалі говірок Донеччини лексику сімейних обрядів розглянуто в дисертації В. Дроботенко, один розділ дослідження авторка присвятила обряду поховання й детальному аналізу поминальної їжі [7]. Водночас номінація страв поховального обряду в українських східнословобожанських говірках не була предметом спеціального вивчення, чим і зумовлено **актуальність** нашої роботи.

Мета статті – дослідити назви атрибутів поминальної трапези в українських східнословобожанських говірках. Джерельною базою слугує фактичний матеріал, записаний під час діалектологічних експедицій на території Луганської області (61 говірка).

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. На території Східної Слобожанщини, як і в багатьох інших регіонах України, існує звичай відвідувати могилу покійного на другий день після погребіння. Сему 'те, що несуть на кладовище на другий день після похорону' реалізовано в назвах: ¹заўтр'ік (н. п. 2, 4, 12, 24, 26, 32, 33, 36, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 51, 53, 56, 58; у н. п. 56 – ¹заўтрак), ¹сн'іданок (н. п. 1 – 3, 6, 16, 21, 22, 25, 30, 34, 35, 38, 40, 46, 59–61), ¹сн'ідан':а (н. п. 2, 5, 10, 11, 13, 18, 20, 23, 32, 50, 51, 54, 55; у н. п. 11, 27 – акцентуаційний варіант ¹сн'ідан':а). Зрідка інформатори вживають іменники віддієслівного походження типу ¹буд'ін':а (н. п. 7) або інфінітивні форми із закінченнями **-ть** // **-ти**: ¹будити (н. п. 8, 49), ¹будит' (н. п. 1), ¹сн'ідат' (н. п. 32, 50, 51, 54), наприклад: ¹ідут' ¹будит' ¹по'к'ііного і не'сум' ¹йо'му ¹сн'ідат' (н. п. 1).

Наявність лексем ¹заўтр'ік і ¹заўтрак підкріплено суміжними російськими говірками. Це підтверджує системний опис східнословобожанських говірок, здійснений Н. Загнітко, яка зазначає, що вживання кількох варіантів на позначення одного часового проміжку типу: ¹сн'іданок і ¹сн'ідан':а, ¹заўтр'ік і ¹заўтрак свідчить про відображення процесів взаємодії різнодіалектних систем, що є характерною рисою для говорів нової формації [8, с. 36].

У Західній Полтавщині традицію відвідувати могилу на другий день після погребіння ілюструє такий приклад: *на другий ден' нисут' по'койнику в дес'ат' часов сн'ідат' і на час дн'а відбувайут' об'ід* [4, с. 45]. Звичай ходити на могилу й залишати на ній їжу на другий / третій день після поховання описує також В. Конобродська, яка зауважує, що ця традиція поширена на всій території Полісся. Дослідниця висуває гіпотезу, що такий звичай є рудиментним явищем давніх часів, коли було прийнято влаштовувати так звані *бенкети на могилах*. У деяких слов'ян, наприклад, болгар, ця традиція зберігалася до недавнього часу [11, с. 230].

Зауважимо, що номен ¹заўтр'ік, ¹сн'іданок, ¹сн'ідан':а в обстежених говірках використовують і на позначення часу прийому їжі. Подібну полісемантичність на території Східної Слобожанщини демонструє також номен ¹об'ід^м, який позначає і час приймання їжі, і ритуальну обрядодію – поминки, наприклад: *на сороковий ден' об'ізат'ел'но об'ід^м спраўл'айут'* (н. п. 54); *на сороковий ден' го'туйут' об'іт* (н. п. 60); *і на р'іч'них об'ідах при'єготовл'айут' те ш'саме / кут'у / ка'пусту / кар'топл'у* /// (н. п. 35).

Полісемантичність для аналізованого номена виявлено в гуцульських говірках: *об'ід* (*уб'ід*) 'споживання їжі серед дня', 'сніданок' [6, с. 135; 15, с. 311], 'поминальний обід' [12, с. 124], а також у західнополіських: *об'ід* 'споживання їжі серед дня', 'сніданок', 'поминки по померлому' [1, II, с. 4]. Отже, проаналізовані лексеми демонструють розширену семантичну структуру, оскільки їх уживають на позначення кількох реалій.

Сему 'перша рідка страва, яку споживають під час поминального обіду', представлено незначним репертуаром назв: *капус'н'ак* (зафіксовано в 44 н. п.: 1–3, 5–11, 14–16, 18, 20, 21, 24–30, 32–41, 43, 44, 47, 49–52, 54, 56–58), *борш'ч'* (у 32 н. п.: 1–5, 7, 8, 10, 11, 16, 19–21, 24–26, 28–32, 37, 39, 44, 45, 47–49, 53, 56–58), *ка'пуста* (19 н. п. – 3, 6, 13, 14, 16–19, 23, 29, 31, 35–37, 42, 51, 52, 57, 58). Зауважимо, що всі наведені назви в досліджуваному ареалі вживають і на позначення повсякденних перших страв.

Відомі в обстежених говірках назви зафіксовано також у західнополтавських: *'вар'ат' боршч' / а в нас вс' ізда капусн' ак 'вар'ат' на цей ден'* [4, с. 305] та чорнобильських говірок: *'варат' га'рачі' об'ід ... боршч'* [5, с. 285].

Обов'язковою стравою, яка виконує ритуальні функції під час поминок, у східних слобожан є солодка рисова каша, найбільш функціонально активною назва для якої – лексема *ка'нун* (47 н. п.: 1–5, 7, 8, 10–16, 20–22, 25–28, 30–34, 36–41, 43–54, 56–58; у н. п. 1, 13, 16 – *ка'нон*), у 21 говірці зафіксовано лексему *ку'т'а* (н. п. 8, 13, 15, 17, 18, 23, 25, 33, 35, 38, 39, 42, 46, 47, 49–51, 57, 59–61). Значно менш активно вживають назви *'коли'єво* (н. п. 1, 2, 56, 59; у н. п. 6 *'колово*), маніфестант *со'лотке* (н. п. 45) зафіксовано спорадично.

Номен *'коливо* відомий і в інших діалектах: полтавські говірки – *'коливо 'канун, рисова каша із солодкою підливою в пам'ять померлих'* [3, с. 48]; гуцульські – *'посвячена в церкві страва, яка під час похорону має стояти біля мерця; уживають на поминках перед іншими стравами'* [12, с. 96]; *'обрядова страва, яку дають на поминках: варена пшениця, заправлена медом і цукром; порізаний на дрібні кусочки білий хліб'* [6, с. 99]. Репрезентант *ку'т'а* подано в словнику східностепових говірок зі значенням *'обрядова страва, яку готують на Різдво'* [13, с. 53]. Зазначимо, що з таким самим значенням аналізована лексема функціонує в усіх населених пунктах обстеженого ареалу, демонструючи розширення семантичного поля.

Репрезентант *ка'нун* із таким самим, як і в сучасних східнослобожанських говірках, значенням наведено в праці В. Іванова: *Сначала поминають «кануномъ», который берут ложкой три раза, а замѣм ѣдят пироги, лапуху, борщъ и узваръ ...* [9, с. 236]; *Послѣ похоронъ дѣлають обѣдъ, варять кутью съ медом или сахаромъ (канунъ)...* [9, с. 612]. У Словнику Б. Грінченка номен *'коливо* також зафіксовано на позначення поминальної страви: *'кутья, канунъ'* [14, II, с. 268]. Самі ж назви *ку'тя, канун* ця лексикографічна праця фіксує зі значеннями, не пов'язаними з обрядом поминання.

На думку етнографа Л. Артюх, коливо як поминальна страва має дуже давнє коріння. Закріплене в народній традиції в Україні, вона в різних формах дійшла й до наших днів. Без колива й досі не обходиться поминальна трапеза, навіть у міському середовищі [2, с. 320].

Серед інших страв, які обов'язково повинні бути на поминальному столі, інформанти називають:

- ритуальну кутю: *ка'нун* (н. п. 1, 2, 4, 5, 7, 8, 10–16, 20–22, 27, 28, 30–34, 37–41, 43, 44, 46–54, 56–58; у н. п. 16 – *ка'нон*), *ку'т'а* (н. п. 17, 18, 33, 35, 38, 39, 46, 47, 49–51, 59–61), *'коли'єво* (н. п. 1, 2, 56, 59; у н. п. 6 – *'колово*), *со'лотке* (н. п. 45);
- перші страви: *боршч'* (н. п. 2, 4, 5, 7, 10, 11, 19–21, 24–26, 29, 30, 32, 37, 39, 44, 45, 47–50, 56, 58), *капусн'ак* (н. п. 6, 8–11, 14–16, 18, 20, 21, 24–30, 32–35, 37, 39–41, 43, 44, 49, 51, 52, 56, 57), *ка'ну́ста* (н. п. 13, 14, 16, 18, 19, 29, 32, 37, 42, 51, 52);
- другі страви: *кар'тошка* (н. п. 2, 4, 5, 7, 10, 11, 16, 18, 32, 33, 37, 44, 47, 48, 50–52, 56, 57; у н. п. 21, 34, 37, 42 – *кар'топл'а*), *кар'тошка с 'м'асом* (н. п. 9, 24, 29; у н. п. 35 – *кар'тошка с м'йасом*), *кар'тошка-п'уре* (н. п. 27), *кар'топл'ане п'уре* (н. п. 39), *п'уре* (н. п. 41, 49), *кар'тошка м'н'ата* (н. п. 29), *кар'тошка тоу'ч'ена* (н. п. 44), *кар'тошка тоу'ч'онка* (н. п. 57), *кар'тошка тоу'ч'ена с гул'ашем* (н. п. 56), *кар'тошка с 'рипкойу* (н. п. 15), *'м'асо* (н. п. 1, 16, 29, 44, 49, 50; у н. п. 21 – *м'йасо*; у н. п. 18 – *м'н'асо*), *кат'л'ети* (н. п. 18, 24, 30, 39, 45, 57; у н. п. 33 – *кат'л'етка*), *м'асне* (н. п. 11), *'риба 'жаре'на* (н. п. 45), *гул'аш* (н. п. 33, 37, 45, 58), *гре'чана 'каша* (н. п. 39), *т'ухт'ел'і* (н. п. 57);
- закуски: *коу'баса* (н. п. 1, 4, 33, 44, 47, 56; у н. п. 32 – *коу'баска*; у н. п. 15, 39 – *кол'баска*), *сир* (н. п. 1, 15, 33; у н. п. 32, 56 – *си'рок*), *'риба* (н. п. 4, 18, 44; у н. п. 32, 50 – *'рипка*), *с'іл'одоч'ка* (н. п. 39), *ог'ір'ки* (н. п. 18; у н. п. 39 – *ог'урч'іки*), *поми'дори* (н. п. 18; у н. п. 39 – *пом'ідорч'іки*);
- печені вироби: *пир'іш'ки / пер'іш'ки* (н. п. 2, 8, 9, 10, 13, 14, 16, 21, 29, 30, 34, 37, 38, 42, 44, 48, 49, 52; у н. п. 31, 45 – *п'ір'іш'ки*; у н. п. 7, 8, 12, 41, 42, 44 – *п'ірож'ки*; у н. п. 15 – *п'іро'жок*; у н. п. 5, 18, 24, 33, 37, 39, 47, 56 – *пе'р'і'жок*), *перо'ги* (н. п. 26; у н. п. 56 – *пе'рош'ки*; у н. п. 35 – *п'ірох*), *хл'іп* (н. п. 26);
- молочні продукти: *сме'тана* (н. п. 1, 5, 7, 8, 12, 15, 16, 30, 32, 35, 37, 42, 47, 52), *зак'васка* (н. п. 33);
- напої: *кам'пот* (н. п. 2, 15, 16, 24, 26, 30, 32, 33, 35, 37, 44, 45, 47, 49, 52, 56, 57), *уз'вар* (н. п. 21, 32, 34; у н. п. 29, 35, 42 – *оз'вар*);

– солодоші: *кан'ф'ети* (н. п. 39, 44, 45; у н. п. 44 – *кан'фети*), *п'іч'ен'а* (н. п. 39, 44, 45), *поми^енал'н'і гос'тинц'і* (н. п. 39), *гос'тинц'і* (н. п. 11; у н. п. 37 – *гос'тинец'*), *солодош'ч'і* (н. п. 41).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, поховальний і поминальний обряди – це важливі елементи духовної культури українців, окремі компоненти яких зберегли архаїчні риси та протягом століть не зазнали суттєвих змін. Перспективу подальших досліджень убачаємо в системному описі на території Східної Слобожанщини вербального компонента інших обрядів і свят, а також пов'язаних із ними атрибутів.

Список обстежених населених пунктів у Луганській області

1 – смт Троїцьке; 2 – с. Привілля, Троїцький р-н; 3 – с. Червоноармійське, Білокуракинський р-н; 4 – с. Солідарне, Білокуракинський р-н; 5 – с. Новобіла, Новопсковський р-н; 6 – с. Березівка, Новопсковський р-н; 7 – с. Павленкове, Новопсковський р-н; 8 – смт Білолуцьк, Новопсковський р-н; 9 – с. Височинівка, Марківський р-н; 10 – с. Тарасівка, Троїцький р-н; 11 – с. Новочервоне, Троїцький р-н; 12 – с. Попівка Білокуракинського р-ну; 13 – с. Павлівка, Білокуракинський р-н; 14 – смт Білокуракине; 15 – с. Осинове, Новопсковський р-н; 16 – с. Донцівка, Новопсковський р-н; 17 – с. Присяне, Марківський р-н; 18 – смт Марківка; 19 – с. Веселе, Марківський р-н; 20 – с. Оборотнівка, Сватівський р-н; 21 – с. Куземівка, Сватівський р-н; 22 – с. Нижня Дуванка, Сватівський р-н; 23 – с. Закотне, Новопсковський р-н; 24 – с. Коломийчиха, Сватівський р-н; 25 – с. Мілуватка, Сватівський р-н; 26 – смт Сватове; 27 – с. Петрівка, Сватівський р-н; 28 – с. Караван-Солодкий, Марківський р-н; 29 – с. Бондарівка, Марківський р-н; 30 – с. Морозівка, Міловський р-н; 31 – с. Півнівка, Міловський р-н; 32 – с. Зориківка, Міловський р-н; 33 – с. Великіцьк, Міловський р-н; 34 – с. Стрільцівка, Міловський р-н; 35 – с. Калмиківка, Міловський р-н; 36 – с. Лиман, Старобільський р-н; 37 – с. Підгорівка, Старобільський р-н; 38 – с. Піщане, Старобільський р-н; 39 – Старобільськ; 40 – с. Чмирівка, Старобільський р-н; 41 – с. Бутове, Старобільський р-н; 42 – с. Литвинівка, Біловодський р-н; 43 – с. Кононівка, Біловодський р-н; 44 – с. Новолимарівка, Біловодський р-н; 45 – с. Семикозівка, Біловодський р-н; 46 – с. Плугатар, Біловодський р-н; 47 – смт Біловодськ; 48 – с. Макіївка, Кременський р-н; 49 – с. Червонопопівка, Кременський р-н; 50 – смт Кременна; 51 – с. Варварівка, Кременський р-н; 52 – с. Шпотине, Старобільський р-н; 53 – с. Малохатка, Старобільський р-н; 54 – с. Колядівка, Новоайдарський р-н; 55 – с. Перемога, Новоайдарський р-н; 56 – смт Новоайдар; 57 – с. Смолянинове, Новоайдарський р-н; 58 – с. Новоахтирка, Новоайдарський р-н; 59 – с. Дмитрівка, Новоайдарський р-н; 60 – смт Станично-Луганське; 61 – с. Миколаївка, Станично-Луганський р-н.

Джерела та література

1. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – Т. 1 – 2.
2. Артюх Л. Ареальна характеристика поминального хліба на українському Поліссі / Лідія Артюх // Проблеми сучасної ареалогії ; відп. ред. П. Ю. Гриценко. – К. : Наук. думка, 1994. – С. 318–323.
3. Ващенко В. С. Словник полтавських говорів / В. С. Ващенко. – Х. : Вид-во ХДЦ, 1960. – Вип. 1. – 107 с.
4. Говірки Західної Полтавщини : зб. діалект. текстів / упоряд. Г. І. Мартинова. – Черкаси, 2012. – 323 с.
5. Говірки Чорнобильської зони : тексти / упоряд. П. Ю. Гриценко, О. А. Малахівська, Н. П. Прилипко [та ін.]. – К. : Довіра, 1996. – 358 с.
6. Гуцульські говірки : короткий слов. / відп. ред. Я. Закревська. – Львів : [б. в.], 1997. – 232 с.
7. Дроботенко В. Ю. Лексика сімейних обрядів у говірках Донеччини : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / В. Ю. Дроботенко. – Донецьк, 2001. – 23 с.
8. Загнітко Н. Г. Назви їжі, напоїв у східностепових говірках Донеччини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. Г. Загнітко. – Донецьк, 2011. – 453 с.
9. Иванов В. Жизнь и творчество крестьян Харьковской губернии: очерки по этнографии края / сост. В. И. Иванов. – Харьков : [б. в.], 1898. – Т. 1. – 1012 с.
10. Конобродська В. Л. Вербальний компонент традиційного поховального обряду в поліських говорах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / В. Л. Конобродська. – Львів, 1999. – 21 с.
11. Конобродська В. Поліський поховальний і поминальний обряди / В. Конобродська. – Житомир : Полісся, 2007. – 356 с.
12. Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березови / М. Негрич. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 224 с.
13. Омельченко З. Л. Матеріали до словника східностепових українських говірок / З. Л. Омельченко, Н. Б. Клименко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 114 с.
14. Словарь української мови : у 4 т. / за ред. Б. Грінченка. – К. : [б. в.], 1958. – Т. II. – 573 с.

15. Словник говірки с. Бродина Олекси Горбача // Гуцульські говірки. Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження / відп. ред. Я. Закревська. – Л., 2000. – С. 247–354.
16. Українська минувшина : ілюстр. етногр. довід. / А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін. – К. : Либідь, 1993. – 256 с.

Волошинова Марина. Номинация реалий послепохоронного этапа в говорах Восточной Слобожанщины. В статье осуществлен лексико-семантический анализ атрибутов послепохоронного этапа на материале украинских восточнослобожанских говоров. Проанализировано состояние изученности предмета исследования, установлена функциональная активность репрезентантов. В процессе исследования проведен анализ лексем, выявленных на территории восточнослобожанского ареала, в их связях с говорами других диалектных континуумов украинского языка с одинаковым или отличным для данных говоров значением. Описание предполагало сравнительный анализ современного материала с историческими источниками, в результате чего выявлено статическое и динамическое на двух временных отрезках – синхроническом и диахроническом, зафиксированы трансформационные процессы в семантике лексических единиц.

Ключевые слова: сема, номен, блюдо, говор, поминки, поминальная трапеза, восточнослобожанские говоры.

Voloshunova Maryna. Nomination of Realia of After-Funeral Period in the Patois of Eastern Sloboda. The article deals with the lexical and semantic analysis of the attributes of the after-funeral period based on the material of the Ukrainian Eastern Sloboda patois. The state of the examination of the subject of the investigation was considered; the functional activity of the revealed representatives was analyzed and defined. In her research, the author made the analysis of the lexemes found on the territory of the Eastern Sloboda area in connection with their coexistence with other patois of the dialectal continuums of the Ukrainian language with the similar or different meanings expressed in the patois under analysis. The description presupposed carrying out a comparative analysis of the modern material with the historical sources which resulted in exposing the statistic and the dynamic on the following two stretches of time, i.e. the synchronic and diachronic ones; the transformational processes which are taking place in the semantics of the analyzed lexical units were reported.

Key words: seme, nomen, dish, patois, funeral feast, funeral repast, Eastern Sloboda patois.

Стаття надійшла до редколегії
08.08.2013 р.